

vissa, de llavis prominents: Coromines ho anotava en el seu dietari o *Llibre de Sant Pol*: «peix de roca: és més afuat que la juriola, o sigui que té la boca més punxeguda» (20-iv-1927); també el tinc anotat de l'Emp. (*Labio* a Colera, 1958), i sobretot és típic d'Eivissa (d'on ja reporta *llevió* Schuchardt, *ZRPh.* xxxi, 641), i allà me'n parlaren en el barri de La Penya, tot donant-me compte del nom de *Sa Punta daz lavións* a l'illa de Tagomago (1963); JnCastelló: 'espècie de massot', *Ibiza y Form.*, 121; i F. Castelló Orvay 10 donà, junt amb un bon gravat (on és conspícua la figura dels llavis a manera de bec), una tècnica identificació zoològica (diverses espècies dels *Labrus*, els grossos, i de *Crenilabrus* els petits), en particular el *Crenilabrus Tinca*, de 20 a 25 cm., de color verd gro- 15 guenc amb parts vermells i blaves, caracteritzats tots ells «por sus labios carnosos y protráctiles» amb aletes de radis espinosos i durs, i s'alimenten de crustacis i cucs (*El Pitiuso*, 1975, p. 29); el mateix nom llatí *labrus* més que amb *labrax* ('llobarro' etc.) deu anar 20 amb *labrum* 'llavi'.

Del ll. LABRUM, sinònim de LABIUM, si bé modificat per influència de LAMBERE 'llepar', prové el mot afectiu català *llambrots* que expressa els llavis en tant que òrgan sensual dels plaers de la gola i de l'amor (que 25 hom se'n llepa els llambrots, com diem encara). Ja figura en els *Usatges* i altres fonts arcaïques del dret català en el S. XIII: «lo príncep pot --- a les fembres totre lo nas, e ls *lambrots*, e les orelles, e les mame- lles e si ops és, cremar en foc», *Usatge* xciv, *Quia jus- titiam* (cf. el comentari de Coromines, en *La Sobirania*, O. C., 1407b); i el de Joan Bastardes (recepció Acad. B. Ll. Bna. 1977, p. 23); «Puis, si per ta mala ventura les beses, jamay auell no fo pus envescat per in- dústria de caçador, que tu seràs entre ls lurs *lam- brots*», BMetge (*Somni* III; *NCl.*, 112.22); arribant fins a les descripcions lúbriques: «los ulls en blanc girar, mordent *llambrots*» en Francesc de la Via (*DAG.*); o bé a tota ponderació intensiva o brutal (en particular, aplicant-ho a animals): «tancar fort los *lam- brotz*» en Albertà de Bretanya (608); «lo cavall baig --- lista fins a les narius, que --- no li toca al *lambrot* de jus» en la Manescalia de Díez, fi S. xv (II, 14); «ella havia --- los *lambrots* grossos», *Decam.* VIII, § 4, 432.22 (trad. *labbra grosse*). V. encara BDC XVIII, 32. 45

Del significat translàtic de *fer llambrots* 'fer barbarotes, ganyotes' que el *DAG.* assenyala en pobles tot al voltant del Montseny i ja en l'any 1799, es deriva *llambrotter* 'ganyota' a Olot.

Aquest encontre o suma entre LABRUM i LAMBERE 50 era tan natural que s'ha produït en diversos llenguatges de la Romània. En la *Estoria de Santa Maria Egipciaca* castellana, de fi S. XIII (amb certs trets lingüístics aragonesos), tenim *lambros*: «los *lambros* de la boca movié» (Rivad. LVII, 316a, v. 12). En certs parlars ara- gonesos existeix precisament *lambrot* (Borao), si bé aquí personalitzat «*lambrot*»: glotón, el que come des- medidament y con afán»; i a la província de León, això mateix amb un altre sufix *lambroón*, -ona, adj. «go- loso, cominer» (Puyol, *RHisp.* xv, 5). Fins fóra rao- 60

nable pensar que el punt de partida de la formació en -ot fos més pel costat personal arag. que per l'anatòmic cat. (car amb allò ens acostaríem als usos hel·len. i mar. de -ot, com *galiot*, *gabellot*, *borinot*, arag. *pachoto*, it. 5 *patriotto*, *istrioto*), i que la personalificació fos en el sentit d'anomenar 'llepador' el llavi golut.

D'altra banda, cf. el sd. log. *lambrire* 'llepar', Lucca *lembrugio* 'llépol', port. *lambrugem* 'llaminadura', Bierzo *lambrión* 'llépol', *lambriar* 'llaminejar' (Ga. Rey), Trentí *slambrotar* «impasticciare, abboracciare» (cf. Friül, Trieste *slambrar* «stracciare, malménare»), amb el seu corollari *slambrot* «pasticcio, intruglio, fanghiglia» a Trento, Brescia i Bergamo (sobre els quals, veg. APrati, *ARom.* xx, 227, n. 3, i dels quals no podrem separar del tot l'alt-it. *lambrotta* 'cuc de terra', tractat a LLAMBRIG).

CPT.: *Llavifès*, *llavicosit*, *llavigelat*, *llavigirat*, *llavi- gròs*, *llavimut*.

1 No hi veig -s, però potser és perquè sembla que primer havia posat altrament, potser *morres?*, i ho esmenà escrivint-hi damunt. — 2 «*Morro*: labio: la primera --- porción de la boca; también la estremidad --- de alguna llaga; *morro*: hocico, quando se toma por la parte anterior de la cabeza del animal, que --- levanta la tierra como el puerco; --- se nombra también así la boca del hombre, quando tiene los labios muy salidos ---», Carles Ros, 1764, p. 159; mentre que ni tan sols recull el mot *llavi* (ni *llabi*). Notem en el dicc. de MGadea les frases *acachar u el morro* «bajar la cabeza», *ser u fluix de morro* «muy hablador», *tindre una cosa al morro* «cerca», *apretar els morros* «repulgar la boca», que certament diria tothom amb *llavi* en el cat. central.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *làvia*, *làbia*, *làbia*, *làvia*, *llaviejar*, *llavions*, *labial*, *labiat*, *llavió*, *llambrots*, *fer llambrots*, *llambrotter*, *llavi- fès*, *llavicosit*, *llavigelat*, *llavigirat*, *llavigròs*, *llavimut*.

Llavina, *llavina*, V. *llau* *Llavió*, V. *llavi* *Llavó*, V. *llavors* *Llavona*, *llavoner*, V. *llavor* *Llavons*, -vonses, V. *llavors*

LLAVOR, 'semença, germen', antigament també 'grana conreada, cereal', del ll. LABOR, -ōris, 'fatiga', 'treball', 'feina', que s'especialitzà en el sentit de 'feina agrícola' i 'producte del conreu', en el llatí vulgar hispànic, i apareix d'antic amb el significat català en diversos llenguatges de la Península. □ 1.ª doc.: 1252.

En la *Lleuda* de Tortosa de 1252: «quintal de grans de carabasses o de cogombres o d'albudeques, de cols o de mostayla, o d'altres *lavors*, dos drs. jacens» (§ 52, RLR IV, 251, n. 4); «donam a N Saydó cequier, per *lavor* d'espinnacs e de juvert ---», doc. mall. de 1308 (*BSAL* VII, 270); «un saquet ab *laor* de càul blanche», «haça sembrat --- sement de forment o altra *lavor*», en docs. ross. de 1386 i 1440 (*InvLC*).

Si fins aquí el sentit pot ser encara 'grana' (qualsevol cosa que se'n faci), no triga a haver-hi ja la idea de cosa sembradissa: «--- se mou lo cel --- e amolleix la